

csatát”, ahogy a büntetéseket sem. Mindezeket túlélte és megélte, nem úgy mint tíz- és százezernyi társa, akik valahol jeltelen sírokban, bányák és mocsarak mélyén alusszák örök álmukat és emléküket csak hozzátartozóik őrzik. Most ezzel a kis kötettel talán még többek szívében jut hely egy-egy

meghalt, elpusztított embernek, hiszen tudunk rólok. Hogy ne feledkezzünk meg rólok, ahhoz hozzásegít bennünket Raisz Attila naplója is, az a napló, mely tudósítás a múltból, őszinte, egyszerű, hiteles tudósítás.

Szakály Sándor

EDWARD JAN NALEPA

OFICEROWIE RADZIECCY W WOJSKU POLSKIM W LATACH 1943–1968

(*Wojskowy Instytut Historyczny, Warszawa, 1992., Czesc I., 238 o., Czesc II., 456 o.*)

A második világháború első öt hetében a német és a szovjet hadsereg harapófogójába került lengyel hadsereg vereséget szenvedett, az ország megszállás alá került. A franciaországi, majd az angliai lengyel háborús emigráció a külföldre (így a Magyarországra) menekült lengyelekből, a nyugati országok lengyel kolóniáiból közel 200 ezer fős hadsereget szervezett. Az emigráns kormány mögött tehát – politikai érdekeinek érvényesítésére – jelentős fegyveres erő állt. Az adott pillanatban a moszkvai lengyel politikai emigráció is hadseregszervezésbe kezdett. Mindezeknek természetesen bonyolult előzményei voltak.

1943 tavaszán a londoni emigráns kormány és a szovjet kormány közötti megállapodás értelmében a Szovjetunió területén található lengyel hadifoglyokból, internáltakból és menekültekből, valamint a kommunista emigráció tagjaiból kezdetét vette a lengyel egységek szervezése. A hadseregszervezés első fázisában létrejött lengyel egységek – az ún. Anders-hadsereg – zöme Iránba, majd a Közel-Keletre evakuált. Ezt követően a szovjetunióbeli lengyel kommunista emigráció vezetői – többek között Wasilewska, Berling, Zawadzki stb. – a szovjet politikai érdekeknek megfelelő aktív hadseregszervezésbe kezdtek. A sorállomány adott volt, a nyomor, a kiszolgáltatottság elől tízezrek igyekeztek menekülni, így a szervezés látványos eredményeket hozott. A létrehozott egységeknél viszont hiányoztak a kellő szakértelemmel és gyakorlattal rendelkező tisztek. (A Katyn térségében és máshol kivégzett lengyel tisztek és az ún. Anders-hadsereggel távozott szakemberek után lengyel egységeket csak úgy lehetett megszervezni, ha megfelelő számú és szakképesítésű tiszteket vezényeltek át a Vörös

Hadsereg állományából.) A létszámban gyorsan növekvő lengyel (népi) hadsereg magassabbegységeinek kiképzése, irányítása érdemben szovjet vezetés alá került. Ennek természetesen megvoltak a politikai konzekvenciái. A szovjetunióbeli lengyel politikai emigráció szószólói (az előbb említettekben túlmenően pl. Jedrychowski, Andzej Witos, Drobner, Putrament) céljaik elérésére, ugyanúgy mint a londoniak, minél nagyobb létszámú hadsereget szerettek volna maguk mögött/mellett tudni. Az emigráció vezetői ugyanis jól emlékeztek a második Lengyel Köztársaság kikiáltásának 1918. november 11-i körülményeire: „Az adott pillanatban azon politikai erő kezébe kerül a hatalom amely mögött erős hadsereg és érdekeivel azonosulni tudó nagyhatalom áll.”

A lengyel hadsereg kötelékében szolgáló tisztek és tanácsadók tevékenységében *három fő szakasz* mutatható ki. Az első – minden szempontból legfontosabb – időszakban, 1943 májusától 1945. május 11-ig a Vörös Hadsereg állományából Nalepa adatai szerint 19 679 tiszteket vezényeltek a lengyel hadsereg különböző alakulataihoz. Az említett létszámból a tüzérség 3357 (17%), a gyalogság 3328 (16,9%), a légierő 2895 (14,7%), az egészségügyi szolgálat 1528 (7,8%) fővel részesedett. Az említett létszám a lengyel hadsereg tisztii állományának 38,5%-át alkotta! A lengyel hadsereghöz való áthelyezéseket az elhárító szervekkel és az NKVD-vel való egyeztetés után – gyakorlatilag – a Vörös Hadsereg személyügyi főcsoportfőnöksége koordinálta. A szovjet tisztek (majd tanácsadók) státusza a lengyel katonai eskühöz való viszony, az előmenetel, a fegyelmi helyzet, az egyenruhaviselés, a fizetés, az elszállásolás, a szabadságot és az egészségügyi ellátás kérdését csak az 1945. január 15-én kiadott 41. sz.

szovjet hadsereg főparancsnoki parancsban körvonalazták.

A Szovjetunió területén elkezdett lengyel hadseregszervezés első fázisában (1943 közepén) a lengyel egységek tisztii állományának 66%-át Vörös Hadseregbeli tisztiek alkották. Egyes lengyel egységeknél kiugróan magas volt az idegenek aránya. (Az 1943. szeptember 28-i állománykimutatás szerint a 2. lengyel gyaloghadtest 745 főt számláló tisztii állományából 568 személy [76,2%] szovjet tiszt volt.) A kimutatások szerint az 1. lengyel hadsereg egységeinél a második világháború utolsó hónapjaiban (1944 végén) a legfontosabb parancsnoki funkciókat szovjet tisztiek töltötték be. A híradós egységeknél a szovjet tisztiek aránya 83,5%, a tüzérségnél 78,9%, a páncélosoknál 95,5% volt. Hasonló arányokat találunk a 2. lengyel hadseregnél is. Igen sokatmondó a szerzőnek az a megállapítása, hogy a lengyel néphadsereg légierijének tisztikarában a szovjet tisztiek aránya 97,3%-os volt. 1945 május elején a lengyel hadseregben szolgáló 34 szovjet tábornok közül 17 orosz, 9 lengyel, 5 ukrán, 2 fehérorosz, 1 pedig tatár nemzeti-gűnek vallotta magát.

A második világháború végéig a lengyel hadseregben szolgálatot teljesítő szovjet tisztiek legnagyobb része (15 300 fő, 78%) a zászlósi-századosi rendfokozatú tisztiekből tevődött össze. A meghatározó pozíciókban 4300 (22%) őrnagy, alezredes, ezredes, továbbá 4 altábornagy, 29 vezérőrnagy és 1 ellentengernagy szolgált. A kimutatások szerint a lengyel hadsereg 159 legfontosabb állásából 110-et (70%) szovjet tábornokok, főtisztiek töltötték be. A lengyel hadsereg vezérkari főnökségén különböző beosztásokban 57 szovjet tábornok és főtiszt tevékenykedett, 13 hadtest és dandár élén szovjet tábornok állt, a balti flotta élére ugyancsak szovjet tábornokot neveztek ki.

A tisztképzésben, a propaganda, a sajtó területén, valamint a katonai bírói, ügyészi munkában is a szovjet tisztiek, tanácsadók „iránymutatása” érvényesült.

A szovjet tisztiek lengyel hadseregben teljesített szolgálatának 1945 május közepétől 1948 őszéig tartó második szakaszában a szovjet tisztiek és tanácsadók számában, befolyásuk alakulásában is jelentős változás következett be. Az 1945. június 11-i állapot szerint a lengyel hadsereg 69 tábornoka közül 60 (86,9%) szovjet állampolgár volt. A későbbi években a lengyel-orosz arány (1946 közepén 55:40; 1947 végén 58:22; 1948 közepén 50:20; 1948 végén 53:16) lényegesen módosult, bár még mindig 16 szovjet tábornokot találunk a lengyel

hadsereg állományában. A lengyel hadsereg ezredesi rangú tisztjeinek 73%-a ugyancsak szovjet volt. Ez az arány 1948 végéig 30%-ra csökkent. Az több mint kuriózum, hogy pl. 1945 végén a lengyel hadsereg közlekedési, igazságügyi szolgálatában 100%-ban, a páncélos egységeknél és a légierőnél 90%-ban, a gyalogságnál 79,8%-ban, a nevelőtisztii állományánál 84,6%-ban, a híradós egységeknél 88,2%-ban szovjet vezetés érvényesült. A szovjet tisztiek visszarendelése 1946 közepétől gyorsult fel: 12 400 tisztet, a létszám 70%-át vezényelték vissza a Vörös Hadseregbe. A Lengyelországban maradt, 4600 tiszt azonban meghatározó beosztásokban tevékenykedett. Az említett időszakban a lengyel származású szovjet tisztieknek (485 fő) lehetővé tették a lengyel állampolgárság felvételét, mely a végleges letelepedés lehetőségét is jelentette. A szovjet kormánnyal minden tekintetben együttműködő lengyel politikai erők megerősödése, továbbá a lengyel tisztképzésben elért eredmények lehetővé tették, hogy 1949 január 1-jéig összesen 16 926 szovjet tiszt hagyja el Lengyelország területét.

Az 1949. január 1-jétől 1968. március 15-ig terjedő harmadik időszakban – a szerző kimutatásai szerint – összesen 85 szovjet tábornokot helyeztek vissza a Vörös Hadsereg állományába. A visszarendelések vonatkozásában 1956–1957 döntő időszaknak minősíthető. Az 1957. november 15-i állománytáblázat szerint a legfontosabb parancsnoki állásokból a szovjet vezetés visszahívta a lengyel hadseregbe irányított tábornokainak, főtisztjeinek zömét. A Szovjetunióba távozott – többek között – Rokosowki marsall (nemzetvédelmi miniszter), Poplawski hadseregtábornok (nemzetvédelmi miniszterhelyettes), Michalkin vezérezredes (a lengyel tüzérség parancsnoka), Rotkiewicz altábornagy (a határőrség parancsnoka), Tukiel vezérezredes (a légierő parancsnoka), Suchow vezérezredes (a páncélos és a gépesített egységek parancsnoka), Pigarewicz vezérezredes, Diominow altábornagy, Bienski altábornagy (a lengyel hadsereg vezérkari főnökének helyettesei), Loszenia altábornagy (a Lengyel Műszaki Katonai Akadémia parancsnoka), Pietrow vezérőrnagy (a vezérkari főnökség térképészeti főcsoportfőnöke), továbbá Gudowicz ezredes (a lengyel Nemzetvédelmi Minisztérium kabinetfőnöke). Összesen 28 tábornok, 17 ezredes, 9 alezredes, 1 őrnagy, 1 százados hagyta el az igen hosszúra nyúlt „ideiglenes” lengyelországi állomáshelyét. A nagyszámú visszahívások ellenére a lengyel

hadsereg és a Nemzetvédelmi Minisztérium Jurij Bordzilowski vezérezredes személyében továbbra is szovjet irányítás alatt maradt. Amíg 1957. január 1-jei kimutatás szerint még 3 vezérezredes, 2 altábornagy, 8 vezérőrnagy, 6 ezredes és 4 alezredes, 1960-ban már csak 1 vezérezredes és 1 altábornagy „segítette” a lengyel hadsereg felső vezetését. Bordzilowski vezérezredes és Owczynnik altábornagy 1968 márciusáig szolgáltak a lengyel hadseregben.

A szerző értékes adatokkal szolgál a szovjet tábornokok és tisztek lengyel társadalmi szervezetekben végzett tevékenységéről is. A lengyel hadsereg vezérkari főnökét, Korzyc vezérezredest 1948-ban, a szárazföldi csapatok parancsnokát, Poplawski vezérezredest, valamint a lengyelország marsalljává és nemzetvédelmi miniszterévé kinevezett Rokosowkit 1949-ben a Lengyel Egyesült Munkáspárt KB tagjává választották. 1954-ben négy szovjet tábornok KB tagságáról tudunk. Bordzilowski 1964-ig volt KB-tag, Rokosowski hosszú évekig a LEMP PB tagjaként is tevékenykedett. Jan Nalepa a szovjet tisztek lengyelországi javadalmazásáról, helyzetük alakulásáról is meglepően gazdag információkat szolgáltat.

A kétkötetes kiadvány utolsó fejezete a szovjet katonai tanácsadók (instruktorok) tevékenységét vizsgálja. A tanácsadók a lengyel magasabbegységek parancsnokai és törzsfőnökei, továbbá a főcsoportfőnökök mellett tevékenykedtek. Számuk fokozatosan – a visszahívott szovjet tisztek arányában – nőtt, 1955 végére elérte a 303 főt. A részletekbe bocsátkozás nélkül csak utalunk arra, hogy pl. a stratégiai fontos varsói helyőrségeknél tanácsadói minőségben 7 szovjet tábornok, továbbá 22 ezredes működött. A tanácsadók, illetve (ahogy később nevezték őket) a katonai konzultánsok „hivatalosan” 1959 közepéig beosztották lengyelországi tevékenységüket.

Edward Jan Napela munkájának második kötete (456 oldal) imponálóan gazdag forrásanyagot tartalmaz. A kiadvány megállapításait ritkaságszámba menően – egy-egy vonatkozásban talán feleslegesnek tűnő – forrásanyag támasztja alá. A varsói Hadtörténelmi Intézet ezúttal is úttörő jellegű kiadvánnyal gazdagította a szakirodalmat.

Lagzi István

TARTALOM

	In memoriam Benda Kálmán	5
TANULMÁNYOK		
FODOR PÁL	Két szárazföldi háború között. Oszmán tengeri előkészületek 1590–1592-ben	7
BONHARDT ATTILA	A magyar hadifoglyok hazaszállítása az első világháború után. I. Magyar hadifogolyfogadó bizottságok Lengyelországban és Litvániában, 1918 december–1921 augusztus	29
OKVÁTH IMRE	A hadsereg irányítása Magyarországon, 1945–1956	75
KÖZLEMÉNYEK		
HORVÁTH CSABA	A magyar 2. hadsereg közelfelderítő repülőszázadának működési rendszere a szabályzatok tükrében, 1942 június–október	101
URY JÁNOS	Két légitámadás a Péti Nitrogénművek ellen 1944 nyarán	128
MŰHELY		
VESZPRÉMY LÁSZLÓ	A budapesti Egyetemi Könyvtár egy hadtudományi tárgyú nyomtatványtöredékéről	144
ÁCS TIBOR	Személyzet-könyve a hadi főtanodai növendékeknek. 1849. január 8–15. Forrás a Magyar Hadi Főtanoda 1848–49. évi történetéhez	148
VISSZAEMLEKEZÉSEK		
GÖCSEI IMRE	A szögesdrót mögött. Egy hadifogoly naplójából	155
SZEMLE		
PETR KLUCINA	Radecky a jeho doba-Radetzky und seine Zeit (<i>Zachar József</i>)	180
PETER HASLINGER	Arad, Novemer 1918. Oszkár Jászi und die Rumänen in Ungarn 1900 bis 1918 (<i>Zachar József</i>)	182
JOHN LUKACS	A párviadal. A 80 napos párbaj Churchill és Hitler között, 1940. május 10–július 31. (<i>Nagy Domokos, Imre</i>)	184
RAISZ ATTILA	Napló a második világháború utolsó hónapjairól és a szovjet hadifogságról (<i>Szakály Sándor</i>)	186
EDWARD JAN NAPELA	Oficerowie radzieccy w Wojsku Polskim w latach 1943–1968 (<i>Lagzi István</i>)	187

CONTENTS

	In memoriam Kálmán Benda - - - - -	5
STUDIES		
PÁL FODOR	Between Two Land Wars. Ottoman Naval Preparations in 1590-1592 - - - - -	7
ATTILA BONHARDT	Repatriation of Hungarian Prisoners of War after the Great War. I. Hungarian P. O. W. Reception Committees in Poland and Lithuania, December 1918-August 1921 - - - - -	29
IMRE OKVÁTH	Leadership of the Army in Hungary, 1945-1956 - - - - -	75
PUBLICATIONS		
CSABA HORVÁTH	Activity System of the Close Reconnaissance Squadron of the Hungarian 2nd Army, as Reflected in the Regulations, June-October 1942 - - - - -	101
JÁNOS URY	Two Air Raids Against the Pét Nitrogen Works in Summer 1944	128
WORKSHOP		
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	About a Military Scientific Print Extract of the Budapest University Library - - - - -	144
TIBOR ÁCS	Staff Book of the Students of the Hungarian Military High School. Source on the History of the Hungarian Military High School, 1848-1849 - - - - -	148
MEMOIRES		
IMRE GÖCSEI	Behind the Barbed Wire. From the Diary of a Prisoner of War -	155
REVIEW		
PETR KLUCINA	Radecky a jeho dobe - Radetzky und seine Zeit (<i>József Zachar</i>)	180
PETER HASLINGER	Arad, November 1918. Oszkár Jászi und die Rumänen in Ungarn 1900 bis 1918 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	182
JOHN LUKACS	The Duel. The Eighty Day Struggle Between Churchill and Hitler, 10 May-31 July 1940 (<i>Imre nagy Domokos</i>) - - - - -	184
ATTILA RAISZ	Diary of the Last Months of the Second World War and the Soviet Captivity (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - -	186
EDWARD JAN NALEPA	Oficerowie radzieccy w Wojsku Polskim w latach 1943-1968 (<i>István Lagzi</i>) - - - - -	187

TABLE DES MATIERES

	In memoriam Kálmán Benda - - - - -	5
ÉTUDES		
PÁL FODOR	Entre deux guerres sur terre. Préparatifs maritimes ottomans en 1590-1592 - - - - -	7
ATTILA BONHARDT	Le rapatriement des prisonniers de guerre hongrois après la première guerre mondiale. I. Comités de réception de prisonniers de guerre hongrois en Pologne et en Lituanie, décembre 1918-août 1921 - - - - -	29
IMRE OKVÁTH	La direction de l'armée en Hongrie, 1945-1956 - - - - -	75
COMMUNICATIONS		
CSABA HORVÁTH	Le système de fonctionnement de la compagnie d'aviation d'observation-proche de la 2 ^{ème} armée hongroise, à travers les règlements, juin-octobre de 1942 - - - - -	101
JÁNOS URY	Deux attaques aériennes contre l'usine d'azote de Pét, en été de 1944 - - - - -	128
ATELIER		
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Un fragment imprimé sur la science militaire dans la Bibliothèque Universitaire de Budapest - - - - -	144
TIBOR ÁCS	Le livre de personnel des aspirants de l'école supérieure militaire, le 8-15 janvier 1849. Sources sur l'histoire de l'École Supérieure Militaire Hongroise de 1848-1849 - - - - -	148
MÉMOIRES		
IMRE GÖCSEI	Derrière le fil de fer barbelé. Du journal intime d'un prisonnier de guerre - - - - -	155
REVUE		
PETR KLUCINA	Radecky a jeho doba-Radetzky und seine Zeit (<i>József Zachar</i>) -	180
PETER HASLINGER	Arad, November 1918. Oszkár Jászi und die Rumänen in Ungarn 1900 bis 1918 (<i>József Zachar</i>) - - - - -	182
JOHN LUKACS	Le duel. Le combat singulier de 80 jours entre Churchill et Hitler, du 10 mai au 31 juillet 1940 (<i>Imre Nagy Domokos</i>) - - - - -	184
ATTILA RAISZ	Journal intime sur les derniers mois de la 2 ^{ème} guerre mondiale et sur la captivité soviétique (<i>Sándor Szakály</i>) - - - - -	186
EDWARD JAN NALEPA	Oficerowie radzieccy w Wojsku Polskim w latach 1943-1968 (<i>István Lagzi</i>) - - - - -	187

I N H A L T

• • •	In memoriam Kálmán Benda	5
STUDIEN		
PÁL FODOR	Zwischen zwei Feldkriegen. Osmanische Kriegsmarinertüftung 1590–1592	7
ATTILA BONHARDT	Die Heimbeförderung der ungarischen Kriegsgefangenen nach dem Ersten Weltkrieg. 1. Die ungarischen Empfangskomitees der Kriegsgefangenen in Polen und in Litauen, Dezember 1918–August 1921	29
IMRE OKVÁTH	Die Armeeführung in Ungarn, 1945–1956	75
MITTEILUNGEN		
CSABA HORVÁTH	Das Operationssystem der Nahaufklärer-Fliegerkompanie der Zweiten Ungarischen Armee aufgrund der Regelungen, Juni–Oktober 1942	101
JÁNOS URY	Zwei Luftangriffe auf die Péter Nitrogenfabrik im Sommer 1944	128
WERKSTATT		
LÁSZLÓ VESZPRÉMY	Zwei Druckfragmente der Budapester Universitätsbibliothek von kriegswissenschaftlichem Inhalt	144
TIBOR ÁCS	Die Matrikel der Studenten an der Militärakademie, 8–15. Januar 1849. Quellen zur Geschichte der Ungarischen Militärakademie 1848–1849	148
ERINNERUNGEN		
IMRE GÖCSEI	Hinterm Stacheldraht. Aus dem Tagebuch eines Kriegsgefangenen	155
RUNDSCHAU		
PETR KLUCINA	Radecky a jeho doba–Radetzky und seine Zeit (<i>József Zachar</i>)	180
PETER HASLINGER	Arad, November 1918. Oszkár Jászi und die Rumänen in Ungarn 1900 bis 1918 (<i>József Zachar</i>)	182
JOHN LUKÁCS	Der Zweikampf. Der Zweikampf von 80 Tagen zwischen Churchill und Hitler, 10 Mai 1940–31 Juli (<i>Imre Nagy-Domokos</i>)	184
ATTILA RAISZ	Tagebuch über die letzten Monaten des Zweiten Weltkriegs und die sowjetische Kriegsgefangenschaft (<i>Sándor Szakály</i>)	186
EDWARD JAN NALEPA	Oficerowie radzieccy w Wojsku Polskim w latach 1943–1968 (<i>István Lagzi</i>)	187

СО Д Е Р Ж А Н И Е

	Иммерциам Кальман Беида	5
СТАТЬИ		
ПАЛ ФОДОР	Между двумя сухопутными войнами. Османские приготовления на море в 1590-1592 годах	7
АТТИЛА БОНХАРДТ	Транспортировка на родину венгерских военнопленных после первой мировой войны. I. Комитеты приемки венгерских военнопленных в Польше и Литве, декабрь 1918 - август 1921 года	29
ИМРЕ ОКВАТ	Руководство армией в Венгрии в 1945-1956 годах	75
ПУБЛИКАЦИИ		
ЧАБА ХОРВАТ	Система действия авиаэскадрильи ближней разведки венгерской 2-ой армии в рамках уставов. Июнь-октябрь 1942 года	101
ЯНОШ УРИ	Два воздушных налета против Петского Азотного Комбината летом 1944 года	128
МАСТЕРСКАЯ		
ЛАСЛО ВЕСПРЕМИ	Об обрывке одной анкеты военно-научного характера из Библиотеки будапештского Университета	144
ФИБОР АЧ	Книга для личного персонала, предназначенная курсантам военного высшего учебного заведения. 8-15 января 1849 года. Источники к истории Венгерского Военного ВУЗ-а 1848-1849 гг.	148
МЕМУАРЫ		
ИМРЕ ГЁЧЕИ	За колючей проволокой. Из дневника одного военнопленного	155
ОБЗОР		
ПЕТР КЛУЦИНА	Radecky a jeho doba-Radetzky und seine Zeit (<i>Йожеф Захар</i>)	180
ПЕТЕР ХАСЛИНГЕР	Arad. November 1918. Oszkár Jászi und die Rumänen in Ungarn 1900 bis 1918. (<i>Йожеф Захар</i>)	182
ДЖОН ЛУКАЧ	Поединок. 80-дневный поединок между Черчилем и Гитлером, с 10 мая по 31 июля 1940 года	184
АТТИЛА РАИС	Дневник о последних месяцах второй мировой войны и о советском плену. (<i>Шангор Сакай</i>)	186
ЭДВАРД ЯН НАЛЕПА	Oficerowie radzieccy w Wojsku polskim w latach 1943-1968. (<i>Иштван Лагзи</i>)	187

Ára: 75,- Ft

Szerzőink figyelmét felhívjuk az alábbiakra:

1. A szerkesztőség csak olyan kéziratokat fogad el, amelyek megfelelnek az „első közlés” kívánalmainak.
2. A kéziratot három példányban kérjük a szerkesztőséghez eljuttatni, mellékelve – új szerző esetében – külön lapon a szerző nevét, lakcímét, esetleg telefonszámát, munkahelyét, beosztását és tudományos fokozatát.
3. Végleges szövegű kéziratokat kérünk, mert a korrektúrában változtatásokra (kiegészítésekre) már nincsen lehetőség.
4. A szerkesztőség optimális terjedelműnek az 1,5–2,5 íves kéziratot tekinti – a jegyzetapparátussal együtt. 3 ívet meghaladó tanulmányt technikai okok miatt nehezen tudunk közölni. (Egy ív: 32 géppel írt oldal, oldalanként 25 sorral, soronként 50 leütéssel.)
5. A kéziratok jobb kezelhetősége érdekében kérjük, hogy a másolatokat is az első példánnyal azonos – nem másoló – papírra gépeljék, normál, nem gyöngybetűs írógéppel. Az esetleges javításokat a második és harmadik példányra is kérjük rávezetni.
6. A kiemeléseket a szerző egyszer húzza alá, a kézirat lapjait folyamatosan és arab számokkal számozza, a jegyzeteket a kézirat végére helyezze, külön lapszámozással.
7. Az idegen nyelvű forrásokból az idézeteket általában magyarra fordítva kérjük, s csak olyan kivételes esetekben az eredeti nyelven is, amikor értelmezésük problematikus lehet.
8. A jegyzetapparátusban a jegyzetszámozás folyamatosan és arab számokkal történjék. A hivatkozott mű szerzőjének nevét egyszerű aláhúzással emelje ki a kézirat szerzője és pontosan tüntesse fel a levéltári, kéziratári és bibliográfiai adatokat.
9. Folyóiratunk az évszázadokat római számokkal jelöli. (Az idézetek, tanulmány- és könyvcímek kivételével.)
10. Recenziók esetében a cím mellett szükségesek a pontos bibliográfiai adatok és idegen nyelvű kiadványok esetén a cím magyar fordítása is. A recenziók terjedelme az öt kéziratoldalt lehetőleg ne haladja meg.
11. Nyomdatechnikai és terjedelmi okokból csak minimális illusztrációs anyagot fogadunk el. A szerző a számozott és címmel ellátott ábrákat, táblázatokat csatolja a kézirathoz, feltüntetve minden ábra és táblázat hátlapján a nevét és a kézirat címét, a kéziratban pedig a táblázatok és az ábrák helyét.